[2024] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 949 : 2024 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ 594

ਮੁੜ: ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 17.07.2024 ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਮੁੱਦੇ

(ਸੁਓ ਮੋਟੂ ਰਿੱਟ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 8 ਆਫ 2024)

07 ਅਗਸਤ 2024

[ਡਾ. ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਸੀਜੇਆਈ, ਸੰਜੀਵ ਖੰਨਾ, ਬੀ.ਆਰ. ਗਵਈ, ਸੂਰਿਆ ਕਾਂਤ

ਅਤੇ ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਏ, ਜੇਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਕੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਬਾਰੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬੇਲੋੜੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?

ਹੈੱਡਨੋਟਸ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੁਓ ਮੋਟੋ ਕਾਰਵਾਈ - ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ - ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਮ ਹੁਕਮਾਂ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਲੋੜੀ - ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਿਛਲੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਬੇਲੋੜੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਜਾਂ ਉਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਬੇਲੋੜੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ - ਹੁਕਮ-ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਸਮੇਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣ ਲਈ:

ਫੈਸਲਾ: 1. 17.01.2024 ਦੇ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਜੱਜ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ - ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਲੋੜੇ ਪਾਏ ਗਏ - ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨਾਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਨਿਰਾਦਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਗੋਂ ਪੂਰੀ ਨਿਆਂਇਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਨੂੰ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ - ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋਵੇ। [ਪਾਰਾ 4 ਅਤੇ 6]

2. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਚੋਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 4]

3. ਨਿਆਂਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਸਾਦਾ ਕੰਮ, ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 17.07.2024 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਨ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵੱਡੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪਰਾ 8]

4. ਭਾਵੇਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜੱਜ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਿੰਦੂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੈ - ਹਰੇਕ ਜੱਜ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਲੜੀਵਾਰ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ - ਕੋਈ ਵੀ ਜੱਜ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। [ਪਰਾ 8]

5. ਅਜਿਹੇ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਈਵ ਸਟ੍ਰੀਮਿੰਗ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਜਮ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਨੂੰ ਅਣਗਿਣਤ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। [ਪਰਾ 9]

ਜੱਜ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਰਣੇ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦੇਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 10]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ

ਤਿਰੂਪਤੀ ਬਾਲਾਜੀ ਡਿਵੈਲਪਰਸ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (2004) 5
SCC 1-ਅਨੁਸਰ ਕੀਤਾ।

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ; ਨਿਆਂਇਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ; ਲੜੀਵਾਰ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ: ਬੇਲੋੜੀ ਨਿਰੀਖਣ; ਬਾਊਂਡਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ; ਸੂਓ ਮੋਟੂ ਨੋਟਿਸ: ਨਿਆਂਇਕ ਅਥਾਰਟੀ; ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ; ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ।

ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕੇਸ

ਸਿਵਲ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2024 ਦੀ ਸੂਓ ਮੋਟੂ ਰਿੱਟ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 8
(ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ)

ਮੁੜ: ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 17.07.2024 ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਮੁੱਦੇ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰੀ

ਅਦਾਲਤੀ ਮੋਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ.

ਆਰ. ਵੈਂਕਟਾਰਮਣੀ, ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ, ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਐਸ.ਜੀ., ਲੋਕੇਸ਼ ਸਿਨਹਾਲ, ਸੀਨੀਅਰ ਏ.ਏ.ਜੀ., ਕਾਨੂ ਅਗਰਵਾਲ, ਐਡਵ. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ.

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਹੁਕਮ

ਨਿਰਣਾ

ਡਾ: ਧਨੰਜਯਾ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ

1. ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ 17 ਜੁਲਾਈ 2024 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਜਸਟਿਸ ਰਾਜਬੀਰ ਸਹਿਰਾਵਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨੈਰਟੀ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਦੇਵੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਆਈਏਐਸ ਅਤੇ ਐਨਆਰ.[1]

2. ਅੰਤਰੀਵ ਤੱਥ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਜਸਟਿਸ ਸਹਿਰਾਵਤ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹੁਕਮ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜਨਤਕ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕੋਰਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਅਪਣਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦੀ ਹੈ।

3. ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ, ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚਕਾਰ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਤਿਰੂਪਤੀ ਬਾਲਾਜੀ ਡਿਵੈਲਪਰਜ਼ (ਪੀ) ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

4. ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਲੜੀਵਾਰ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋਵੇ। ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੀ ਮਿਤੀ 17 ਜੁਲਾਈ 2024 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਲੋੜੇ ਸਨ ਜੋ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ

---

1 COCP-87-2022 (ਓਐਂਡਐਮ)

2 (2004) 5 ਐਸਸੀਸੀ 1

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪਿਛਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਬਿਲਕੁਲ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਹਨ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਚੋਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਸਮੇਤ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣਾ ਸਾਦਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਧਿਰਾਂ ਕਿਸੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਉੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਅਪੀਲੀ ਫੋਰਮ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।

5. ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਸਾਲੀਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ, 17 ਜੁਲਾਈ 2024 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਦੀ ਪਿੱਠਭੂਮੀ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ, ਸਗੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਮਾਣ-ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

6. ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 17 ਜੁਲਾਈ 2024 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਖੁਦ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਪੂਰੀ ਨਿਆਂਇਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ, ਸਗੋਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਮਾਣ-ਮਰਿਆਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟਾਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਪੁਰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਯੋਗਤਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੀਆਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਗਲੇਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੰਜਮ ਵਰਤਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ।

7. ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਵਾਲੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਖੁਦ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

8. ਉਪਰੋਕਤ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜੋ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ

---

3 ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ-19068-2024 (ਓਐਂਡਐਮ) ਮਿਤੀ 7 ਅਗਸਤ 2024

ਮੁੜ: ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 17.07.2024 ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਮੁੱਦੇ

ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੇਲੋੜੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਮਜ਼ੋਰ, ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਸਾਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ 17 ਜੁਲਾਈ 2024 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਸਟਿਸ ਰਾਜਬੀਰ ਸਹਿਰਾਵਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ ਵਧੇਰੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜੱਜ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਨ, ਬਿੰਦੂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੈ। ਹਰ ਜੱਜ ਉਸ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਲੜੀਵਾਰ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵੀ ਜੱਜ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

9. 17 ਜੁਲਾਈ 2024 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੀਡੀਓ ਦੁਆਰਾ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜਸਟਿਸ ਰਾਜਬੀਰ ਸਹਿਰਾਵਤ ਦੁਆਰਾ ਬੇਤਰਤੀਬੇ, ਬੇਲੋੜੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਈਵ ਸਟ੍ਰੀਮਿੰਗ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਜਮ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਵਿੱਚ ਫੈਲੀ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਨੂੰ ਅਣਗਿਣਤ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਆਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

10. ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਇੱਛੁਕ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ 17 ਜੁਲਾਈ 2024 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਰਣੇ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ 17 ਜੁਲਾਈ 2024 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਾ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਨਿਰਣਾਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਗਰਾਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਖਲ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ

ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸੇ ਜੱਜ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜੱਜ.

10. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ।

ਹੈੱਡਨੋਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ: ਹਿਮਾਂਸ਼ੂ ਰਾਏ, ਹਨੀ। ਐਸੋਸੀਏਟ ਐਡੀਟਰ
(ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ: ਸ਼ਿਬਾਨੀ ਘੋਸ਼, ਐਡ.)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ)